Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री जैनधर्मप्रकाश.

JAINA DHARMA PRAKASHA.

દોહરો.

ઉજ્જ્વલ રસ રસનાથકી, ખાનકરો પ્રતિભાસ;
રસિકજનો રસગજ્ઞ થૈ, વાંચી જૈનપ્રકાશ.

પુસ્તક ૯મું. શક ૧૮૧૫ માહા શુદિ ૧૫ સંવત ૧૯૫૦ અંક ૧૧ મો

શ્રી જૈનધર્મો જયતિ.

કેવા પુરૂષોથી આ પૃથ્વી રત્ન વતી છે?

શાર્દૂલવિક્રીડિતવૃત્તમ્.

જાણી સોપર તુલ્ય દોષ દિલમાં નિત્યે દયા જે કરે;
જે જાણી પરવસ્તુ પીડન સદા દુઃખોથી બીક ધરે;
નાનાર ભાવ ઉગારતા દુઃખિતને ઉત્સાહ અંગે ધરી;
જાણો રત્નવતી ધરા સકલ આ તે ધર્મિ રત્ને કરી ૧*
લક્ષ્મી રાજ્ય ગજાધિકાર લલના સિદ્ધિ કદિ જો મળે;
બોલે તો નહિ જે મૃષા વચનને લલચાવતા ના ચળે;
કોપે હે સુખ શત્રુ નિત્ય રસનો જેનો ઉપાયે કરી;
જાણો રત્નવતી ધરા સકલ આ તે ધર્મિ રત્ને કરી. ૨
દેખી જેહ અદત્ત વસ્તુ પરની લેવા ન ઇચ્છા કરે;
વસ્તુ નષ્ટ થતાં દુઃખી જન બને તેથી દયા જે ધરે;

* આ કવિતામાં દરેક શ્લોકમાં અનુક્રમે સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિગેરે શ્રાવકના બાર વ્રત કહેલા છે.

For Private And Personal Use Only

રાખે એ વ્રત ચિત્તમાં ચતુર જે સદ્ધર્મ તે આચરી;
જાણો રત્નવતી ધરા સકળ આ તે ધર્મિ રત્ને કરી. ૩
જે દેખી પરસુંદરી કદિ નહી ચિત્ત કુબુદ્ધિ ધરે;
જાણીને નિજ માત બહેન સમાન સદ્બુદ્ધિને આચરે;
વર્તે છે નિજ નારી સાથ સુખથી સંતોષ ચિત્તે ધરી;
જાણો રત્નવતી ધરા સકળ આ તે ધર્મિ રત્ને કરી, ૪
જાણીને અતિ લોભ જાલ મનથી જે ચિત્ત બોધે ધરે;
જોઈ જે નવધા પરિગ્રહ તણા સંક્ષેપ તેનો કરે;
રાખે સર્વ પ્રમાણથી વ્રતધરી પચ્ચખાણ તે ઉચ્ચરી;
જાણો રત્નવતી ધરા સકલ આ તે ધર્મિ રત્ને કરી. ૫
બાંધી દિક પરિમાણ જે વ્રત ધરે જંબૂક પેઠે સદા;
પાળે કેશરિ તુલ્ય ને નવ ગણે શ્રદ્ધાથકી જે કદા;
રાખે ચિત્ત ચકોર ધર્મ શશિમાં જે એક નિષ્ઠા ધરી;
જાણો રત્નવતી ધરા સકલ આ તે ધર્મિરત્ને કરી. ૬
ભક્ષ્યા ભક્ષ્ય વિચારજે મનથકી ભોગોપભોગે કરી;
રાખી તે વ્રત આચરે નિયમથી શ્રી ધર્મ ચિત્તે ધરી;
શુદ્ધાહાર કરે સ્વધર્મ ધરવા ન સ્વાદ ચિત્તે વરી.
જાણો રત્નવતી ધરા સકલ આ તે ધર્મિરત્ને કરી. ૭
છોડે જે નૃપ ભક્ત દેશનિ કથાને સ્ત્રી કથાને સદા;
સ્ત્રી શૃંગાર અપવાદ મનથી જે ના પ્રકાશે કદા;
રાખે નિત્ય ... જે ... ;
જાણો રત્નવતી ધરા સકલ આ તે ધર્મિ રત્ને કરી. ૮

અપૂર્ણ.

પ્રતિક્રમણ.

અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૩૫ થી.

હવે પાક્ષિક પ્રતિક્રમણ તે દરેક ચતુર્દશીએ કરવું. શિષ્ય પ્રશ્ન કરે છે
કે—દેવસી રાઈ પ્રતિક્રમણ દરરોજ કરવાથી શુદ્ધિ થયા છતાં ફરીને પાક્ષિક

પ્રતિક્રમણ કરવાનું શું કારણ? તેનો ઉત્તર—સાધુ સમ્યગ્ અને આદર અતિચારની વિશુદ્ધિને માટે નિરંતર દિવસ અને રાત્રીની પ્રાંતે પ્રતિક્રમણ કરતા છતાં પણ પક્ષ, ચતુર્માસ અને સંવત્સરના અંતને વિષે વિશેષ પ્રકારે પ્રતિક્રમણ કરે છે તે ઉત્તરીકરણ કરવાને અર્થે—દેવસી રાઈ પ્રતિક્રમણ કરતાં છતાં પણ રહેલ દોષનું નિવારણ કરવાને અર્થે સમજવું. જેમ તૈલાદિકવડે શરીર સંસ્કારને કર્યા છતાં પણ ધૂપ વિલેપન અને આભૂષણાદિક કરીને વિશેષ શોભિત કરે છે તેમ અહીં પણ સાધુ વિશેષ શુદ્ધિ કરે છે એમ જાણવું. એજ વાત દૃષ્ટાંતવડે સિદ્ધ કરે છે કે—

जह गेहं पइदिवसंपि, सोहियं तहवि पक्खसंधीसु ।
सोहिज्जइ सविसेसं, एवं इहयंपि नायव्वं ॥ १ ॥

"જેમ ઘર પ્રતિદિવસે સાફ કરવામાં આવે છે તો પણ પક્ષ સંધિને વિષે એટલે પર્વાદિકને વિષે વિશેષ પ્રકારે—ચારે બાજુથી ખુણેખોચરેથી સાફ કરવામાં આવે છે તેમ અહીં પણ જાણી લેવું."

વળી નિત્ય પ્રતિક્રમણ કરતાં કોઈક અતિચાર વિસ્મૃત થઈ ગયેલ હોય, કદિ સાંભર્યો હોય પણ ભયાદિકથી ગુરૂ સમક્ષ પ્રતિક્રમ્યો ન હોય અથવા પરિણામની મંદતાથી સમ્યક્ પ્રકારે પડિક્કમેલ ન હોય તેવા અતિચારને પડિક્કમવા માટે પાક્ષિકાદિક પ્રતિક્રમણ કરવાનું છે.

પાક્ષિક પ્રતિક્રમણમાં પ્રથમ દૈવસિક પ્રતિક્રમણની જેમ પ્રારંભથી તે પ્રતિક્રમણ સૂત્ર (વંદીતા સૂત્ર) સંપૂર્ણ કહેવા પર્યંત વિધિ કરવી. ત્યાર પછી ઇચ્છાકારેણ ખમાસમણપૂર્વક કહી ખમાસમણ દઈને દેવસિયં આલોઇય પડિક્કંતા ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ પાક્ખી મુહપત્તી પડિલેહું? એમ કહી આદેશ માગીને મુહપત્તી પડિલેહવી ને વાંદણા દેવા. પછી ક્ષમા પ્રધાન એવા સર્વ અનુષ્ઠાન સફળ છે એમ જણાવવાને માટે સંબુદ્ધ જે ગુર્વાદિક તેમને ખમાવવા સારૂ **संबुद्धा खामणेणं अब्भुट्ठिओ अब्भिंतर पक्खियं खामेउं** એમ કહી શ્રી ગુરૂ આદિ ત્રણને અથવા બે શેષ રહેતા હોય તો પાંચને અનુક્રમે ખમાવવા. પાક્ષિક સૂત્રની વૃત્તિમાં સંબુદ્ધ ખામણાને પ્રસ્તાવે કહ્યું છે—"જઘન્યથી પાક્ષિકમાં ત્રણ અથવા પાંચ, અને ચોમાસી સાંવત્સરી પ્રતિક્રમણમાં સાત ખમાવે તથા ઉત્કૃષ્ટથી સર્વ સ્થાનકે સર્વે ખમાવે."

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પછી ઊભા થઇને **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ પક્ખિયં આલોએમિ, ઇચ્છં આલોએમિ** જોમે પક્ખિઓ૦ ઇત્યાદિ સૂત્ર કહીને પછી સંક્ષેપથી અથવા વિસ્તારથી પાક્ષિક અતિચાર આલોવે. પછી **સવ્વસવિ પક્ખિયં૦** ઇત્યાદિ સૂત્ર કહીને ઉપવાસાદિ રૂપ પ્રાયશ્ચિત્ત અંગીકાર કરે. ત્યાર પછી વાંદણા દઇને પ્રત્યેક ખામણા દેવાને માટે પ્રથમ, ગુરૂ અથવા બીજા જ્યેષ્ઠ મુનિ હોય તે ઊભા થઇને કનિષ્ઠ મુનિ પ્રત્યે નામ ગ્રહણ પૂર્વક ખમાવે. પાક્ષિક સૂત્રની ચૂર્ણિમાં એ પ્રમાણે કહેલું છે. શિષ્ય પૂછે છે કે-શું ગુરૂ ઊઠીને ખમાવે? તેને ઉત્તર આપે છે કે હા. અન્ય યતિઓને જણાવવા માટે ગુરૂ પ્રથમ ખમાવે તે એમ જણાવવા માટે કે આ મહાત્મા-ગુરૂ મહારાજ અહંકાર મૂકીને દ્રવ્યથી તેમજ ભાવથી અભ્યુથ્થિત થઇને ખમાવે છે તો પછી આપણે તો ખમાવવુંજ જોઇએ. વળી બીજા ગુરૂ સમીપે રહેનારા નતિ આદિકે કરીને અત્યંત ઊનમ એવા મુનિ પણ એમ ન ચિંતવે કે આ નિચા છે અને અમે ઉત્તમ છીએ એટલા માટે ગુરૂ પ્રથમ ખમાવે છે. ત્યાર પછી શેષ મુનિઓ દીક્ષા પર્યાયના અનુક્રમ મુજબ બે બાકી રહે ત્યાં સુધી ખમાવે. ત્યાર પછી વાંદણા દઇને "**દેવસિયં આલોઇય પડિક્કંતા, ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ પક્ખિયં પડિક્કમાવેહ.** ઇચ્છં એમ કહી કરેમિભંતે તથા દેવસિઅં આલોઉં બોલી ખમાસમણ દઇને ગુરૂ મહારાજ અથવા ગુરૂએ આદેશ આપેલ મુનિ **પાક્ષિકસૂત્ર** બોલે અને બીજા સર્વે કાયોત્સર્ગમાં સ્થિત થઇને સાંભળે.[1]

પાક્ષિકસૂત્ર કહી રહ્યા પછી **સુઅદેવયા ભગવઇ** એ સ્તુતિ બોલી બેસીને પૂર્વ વિધિ (દૈવસિક પ્રતિક્રમણ સૂત્રની વિધિ) પૂર્વક પાક્ષિક પ્રતિક્રમણસૂત્ર (શ્રમણસૂત્ર) સાધુ બોલે અને શ્રાવક વંદીતાસૂત્ર બોલે શેષ ગાથાઓ **તસ્સ ધમ્મસ્સ૦** થી ઊભા થઇને બોલે. પછી કરેમિભંતે, ઇચ્છામિઠામિ કાઉસ્સગ્ગં અને તસ્સ ઊત્તરી અન્નત્થ૦ બોલીને પ્રતિક્રમણ કર્યા છતાં પણ અશુદ્ધ રહેલા અતિચારોની શુદ્ધિને અર્થે બાર લોગસ્સ ચિંતવન રૂપ કાયોત્સર્ગ કરવો. પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહીને મુહપત્તી પડિલેહી. વાંદણા દઇને ઇચ્છા૦ समाप्त खामणेणं अभुठ्ठीओमि अभिंतर पक्खियं खामेउं કહીને ખમાવે. શિષ્ય પ્રશ્ન કરે છે કે-પૂર્વે સામાન્યથી તથા વિશેષથી પણ

૧ હાલમાં કાયોત્સર્ગમાં સ્થિત થવાનું પ્રવર્તન નથી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાક્ષિક અપરાધ ખમાવેલ છે તે છતાં વળી ફરીને આ ત્રીજીવાર શા માટે ખમાવવા? ઉત્તર—છેવટે કરેલા કાયોત્સર્ગમાં સ્થિત રહ્યા સતા શુભ એકાગ્ર ભાવવડે કાંઇક અપરાધાદિ સાંભર્યા હોય તેને ખમાવવા માટે ફરીને ક્ષામણક કરે અથવા અહીં સર્વથા પાક્ષિક પ્રતિક્રમણની સમાપ્તિ થાય છે તેથી પ્રથમના ક્ષામણક પછી કાંઇ પણ અપ્રતીતકારી થયું હોય કે વિતથ ક્રિયા થઇ હોય તો તે અહીં ખમાવવાનું છે. તેમજ એ પ્રમાણે કરવાની વિધિ છે તે કર્મક્ષયની હેતુ છે અને તે ભગવંતે ત્રીજા વૈદ્યના ઔષધ સદૃશ બતાવેલી છે. ત્રીજા વૈદ્યનું ઔષધ જેમ રોગ સતે રોગને હણે અને રોગ ન હોય તો પુષ્ટી કરે તેમ આ વિધિ પણ દોષ છતે તેનો નાશ કરે અને દોષ ન હોય તો વિનય વૃદ્ધિ વિગેરે પુષ્ટી કરે; તેથી તે કરવા યોગ્યજ છે. માટે અહીં બીજો કાંઇ વિચાર ન કરવો. ભાગવતી આજ્ઞાજ પ્રમાણ કરવી.

ત્યાર પછી ચાર ખમાસમણવડે સમાચારીમાં કહેલ વિધિ પૂર્વક ચાર પાક્ષિક ખામણા ખામે. તેમાં પ્રથમ, રાજાને પૂજ્ય માણવક[1] અતિક્રમ્યે સતે મંગળીક નિમિત્તે બહુ માન અપાય છે અને કહેવામાં આવે છે કે 'અખંડિત બળવાળા એવા તમારો સારી રીતે કાળ વ્યતિક્રમ્યો. બાકીનો પણ એ પ્રમાણેજ વ્યતિક્રમો' એ પ્રમાણે આચાર્યનો પાક્ષિક વિનયોપચાર इच्छामी खमासमणोपिअंचमे० ઇત્યાદિ પ્રથમ ક્ષામણક સૂત્રવડે સાધુ તથાસ્થિતપણે કરે.

બીજે ખામણે ચૈત્યવંદન અને સાધુવંદન નિવેદન કરવાને ઇચ્છતા સતા इच्छामि खमासमणो पुव्विं० ઇત્યાદિ પાઠ બોલે.

ત્રીજે ખામણે પોતાને ગુરૂ પ્રત્યે નિવેદન કરવા માટે इच्छामि खमासमणो अब्भुट्ठिओहं तुब्भन्हं० ઇત્યાદિ પાઠ બોલે.

ચોથે ખામણે જે શિક્ષા ગ્રહણ કરી તે સંબંધી અનુગ્રહને બહુ માનતો સતો इच्छामि खमासमणो अहमपुव्वाइं० ઇત્યાદિ પાઠ બોલે.

આ ચારે પાક્ષિક ક્ષામણામાં દરેક ક્ષામણાની પ્રાંતે तुम्भेहि समं १ अहमवि वंदामि चेइयाइं २ आयरिय संतियं ३ नित्थारग पारगाहोह ४ એ ચાર વચનો પ્રત્યેકે ગુરૂમહારાજ બોલે અને શિષ્ય ઇચ્છં ઇચ્છં એમ કહે. સર્વની પ્રાંતે इच्छामो अणुसट्ठिं એમ બોલે. (અહીં પાક્ષિક વિશેષ વિધિ પૂર્ણ થાય છે.)

---

1 પર્વ વિશેષ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ત્યાર પછી દેવસિક પ્રતિક્રમણ સૂત્ર (વંદિત્તા સૂત્ર) ની પછી દેવાના વાંદણા દેય અને બાકીની સર્વ વિધિ દૈવસિક પ્રતિક્રમણ પ્રમાણે સંપૂર્ણ કરે તેમાં એટલું વિશેષ છે-શ્રુતદેવતાને પાક્ષિક સૂત્રની પ્રાંતે સંભારેલ હોવાથી-સૂઅદેવયા ભગવઈ૦ એ સ્તુતિ કહેલ હોવાથી તેના કાયોત્સર્ગને સ્થાને ભુવનદેવતા નો કાયોત્સર્ગ કરે. ક્ષેત્ર દેવતાની નિરંતરની સ્મૃતિમાં ભુવનનું ક્ષેત્રાંતર્ગતપણું હોવાથી તતથી તો ભુવન દેવતાની પણ સ્મૃતિ દરરોજ થાય છે તો પણ પર્વ દિવસે તેનું વિશેષ બહુમાન કરવા માટે સાક્ષાત્ તેમનો કાયોત્સર્ગ કરે. સ્તવનને સ્થાનકે અજીતશાંતિ સ્તોત્ર બોલે અને [1]લઘુ શાંતિને સ્થાનકે બૃહત્શાંતિ બોલે.

આ પાક્ષિક પ્રતિક્રમણમાં પણ પંચવિધ આચારની વિશુદ્ધિ તેમાં કહેલા સૂત્રોને અનુસારે જાણી લેવી. તે આ પ્રમાણે-જ્ઞાનાદિ ગુણવાનની, પ્રતિપત્તિરૂપ હોવાથી વાંદણા અને સંબુદ્ધ ક્ષામણક વિગેરેથી જ્ઞાનાચારની બાર લોગસ્સના કાયોત્સર્ગ પછી પ્રગટ ચતુર્વિંશતિ સ્તવ કહેવાવડે કરીને દર્શના ચારની, અતિચારની આલોચના-પ્રત્યેક ખામણા-નાનું અને મોટું પાક્ષિકસૂત્ર અને સમાપ્ત ક્ષામણક વિગેરેથી ચારિત્રાચારની, ચતુર્થ તપની પ્રતિપત્તિ અને બાર લોગસ્સના કાયોત્સર્ગાદિકવડે બાહ્ય અભ્યંતર તપાચારની, અને એ સર્વ પ્રકારવડે સમ્યક્ આરાધન કરવાથી વીર્યાચારની વિશુદ્ધિ જાણવી. આ પ્રમાણે ચાતુર્માસિક અને સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણમાં પણ સમજવું.

જ્ઞાનાદિ આચારના સૂત્રો જે ઉપર બતાવ્યા છે તેથી જુદી રીતે જ્યાં પાઠ હોય ત્યાં તે તે ગચ્છની સમાચારી વિગેરે પ્રમાણ જાણવું.

ઇતિ પાક્ષિક પ્રતિક્રમણ ક્રમ વિધિ.

ચૌમાસી અને સંવત્સરી પ્રતિક્રમણનો પણ ક્રમ ઉપર પ્રમાણેજ જાણવો. માત્ર નામમાં ફેરફાર સમજવો એટલે જ્યાં જ્યાં પક્ખિયં કહેવાનું હોય ત્યાં ત્યાં ચઉમાસિઅં અને સંવત્સરિઅં કહેવું. કાયોત્સર્ગ ચોમાસી પ્રતિક્રમણમાં વીશ લોગસ્સનો અને સંવચ્છરી પ્રતિક્રમણમાં ચાળીશ લોગસ્સનો ઉપરાંત મંગળીકાર્થે એક નવકાર સહિત જાણવો. ખામણા પાક્ષિક ચૌમાસીકનાં જો બે શેષ રહેતા હોય તો ગુર્વાદિક પાંચને અને સંવત્સરીમાં સાતને જાણવા.

ઉપર પ્રમાણે સાંપ્રતકાળમાં વર્તમાન પ્રતિક્રમણની સમાચારી જાણ-

---

1 આ ગ્રંથ કર્તાએ લખેલ નથી. વર્તમાન ઉપરથી લખેલ છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ણી ચૂર્ણિકારે કહેલ સમાચારી કોઇ કોઇ સ્થાનકે જુદી રીતે દેખાય છે પરંતુ તેમ દેખાને મોહ ન કરવો કેમકે સમાચારીનું વિચિત્ર પણું છે.

ઇતિ ચાતુર્માસિક સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણક્રમ વિધિ.

સંપૂર્ણ.

विश्वासघात

કોઈ પ્રાણી આપણો વિશ્વાસ કરે તેને વિશ્વાસ આપ્યા પછી તેનોજ ઘાત કરવો તે સમાન બીજું કોઈ ઉગ્ર પાપ નથી. શાસ્ત્રકારે ચંડાળ બે પ્રકારના કહ્યા છે. એક જાતિ ચંડાળ. બીજા કર્મ ચંડાળ. કર્મ ચંડાળના ચાર પ્રકાર કહ્યા છે. ૧ ખોટી સાક્ષી પૂરનાર, ૨ બહુકાળ સુધી રીસ રાખનાર (ક્રોધી), ૩ વિશ્વાસઘાતિ અને ૪ કૃતઘ્ની. આ ચારેમાં વિશ્વાસઘાતિની મુખ્યતા છે. કર્મ ચંડાળને જાતિ ચંડાળ કરતાં પણ અધમ કહ્યા છે. વિશ્વાસઘાતિના સંબંધમાં એક દૃષ્ટાંત જાણવા જેવું છે તે વાંચક વર્ગને જાણવા માટે આ નીચે લખ્યું છે.

વિશાળા નામે નગરીમાં નંદ નામે રાજા હતો તેને **ભાનુમતી** નામે પટરાણી અને **વિજયપાળ** નામે પુત્ર હતો. રાજાને રાણીની સાથે અત્યંત પ્રીતી હોવાથી સભામાં આવે ત્યારે પણ તેને સાથે રાખે અને પાસે બેસારે. એક ઘડી પણ તેનો સંગ છોડે નહીં તે રાજાને એક બુદ્ધિનિધાન **બહુશ્રુત** નામે પ્રધાન હતો તેણે એક કદા વિચાર કર્યો કે " રાજા આ કાર્ય બહુજ અણઘટતું કરે છે અને તેથી રાજસભાનું માન રહેતું નથી. આપણે રાજાને કડવું લાગે તેટલા માટે તેને કાંઇ કહેતા નથી પરંતુ મીઠા બોલા વૈદ્યથી મનુષ્યની દેહ વિનાશ પામે છે, મીઠા બોલા ગુરૂથી પ્રાણીનો પુન્ય બંધ વિનાશ પામે છે અને મીઠા બોલા મંત્રીથી રાજ્ય વિનાશ પામે છે માટે મારે રાજાને આ અકાર્યથી પાછા વળવાને કહેવું ઘટે છે " આ પ્રમાણે વિચાર કરીને તેણે યોગ્ય અવસરે રાજાને કહ્યું કે " હે રાજન્! આપ નિરંતર પટરાણીને પાસે બેસારી રાખો છો તે ઘટીત નથી. ગુરૂ, અગ્નિ, રાજા અને સ્ત્રી એ ચાર વેગળા રહ્યા ફળ પ્રાપ્તિ કરે છે; તેથી તેમને નિરંતર સમીપ ભાગે રાખીને સેવન કરવા નહીં પરંતુ મધ્ય ભાગે તેમનું સેવન કરવું એટલે યોગ્ય અવસરે સેવન કરવું

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કદાપિ તમારે તેનું મુખ જોયા વિના ચાલતું જ ન હોય તો તેનું રૂપ ચીતરાવીને પાસે રાખો." રાજાએ તેની વાત કબુલ રાખી અને એક પ્રવીણ ચિતારા પાસે રાણીનું રૂપ ચિતરાવ્યું. એકદા તેણે પોતાના **શારદાનંદન** નામે ગુરૂને તે રૂપ દેખાડયું. તેણે પણ પોતાની પંડિતાઇ બતાવવા માટે કહ્યું કે " હે રાજેંદ્ર! આ રૂપમાં રાણીની ડાબી જંઘામાં તિલક કર્યું નથી એટલી ખામી છે" આ વચન સાંભળીને રાજા બહુ વિસ્મય પામ્યો અને શારદાનંદનની ઉપર પોતાની રાણી સાથે વ્યભિચાર કર્યાનો શક લાવ્યો. તત્કાળ **બહુશ્રુત** પ્રધાનને બોલાવીને હુકમ કર્યો કે " **શારદાનંદનને** મારી નાખો. આ બાબત ફરીને વિચારશો નહીં અને મને પુછશો પણ નહીં" પ્રધાન બહુ વિચારમાં પડ્યો અને તત્કાળ શારદાનંદનને લઇને ત્યાંથી બહાર નીકળ્યો. શારદાનંદન પણ પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો કે મેં ફોગટ શા માટે ચતુરાઇ બતાવી. પ્રધાને નિર્ણય કર્યો કે " આ બાબતમાં રાજાની ભૂલ થાય છે માટે આપણે સાહસ કરવું નહીં. સાહસ કરવાથી પાછળ પસ્તાવું પડે છે " એમ વિચારીને શારદાનંદનને પોતાના ઘરના ભોંયરામાં ગુપ્ત પણે રાખ્યો.

એક કદા રાજપુત્ર **વિજયપાળ** આહેડો કરવા ગયો તે એક સુઅરની પાછળ તેને મારવા દોડયો. દોડતાં દોડતાં બહુ ભૂમિ નીકળી ગયો એટલે એક અટવીમાં આવી ચડ્યો. સુઅર ભાગી ગયું અને રાત્રી પડવા આવી એટલે વ્યાઘ્રાદિ શ્વાપદોથી ભય પામીને એક ઝાડ ઉપર રાત્રીવાસો રહેવા તે ચડી ગયો. તે વૃક્ષપર એક વાનર હતો તેણે મનુષ્ય વાણીએ તેને આવકાર આપ્યો. ફલ ફુલ ખાવા આપી સંતોષ પમાડ્યો અને કહ્યું કે " તું રાત્રે નિર્ભય પણે અહીં રહે, સવારે હું તને તારા નગરે પહોંચાડી દઇશ" વાનરે અરધી રાતના વારા કર્યા અને રાજપુત્ર નિર્ભયપણે વાનરના ખોળામાં સુતો. એટલામાં એક વાઘ તે ઝાડ નીચે આવ્યો અને વાનરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો કે " હે વાનર! આ મનુષ્ય મારૂં ભક્ષ છે માટે તું તેને નીચે નાખી દે. આપણે એક વનમાં રહેનારા છીએ અને પશુ જાતિપણે બંધુ સરખા છીએ. વળી મનુષ્ય વિશ્વાસ રાખવા યોગ્ય હોતા નથી તે સ્વાર્થ સરે કે તત્કાળ સગાઇ ભૂલી જાય છે અને વિશ્વાસઘાત કરે છે" આ પ્રમાણે વાઘે ઘણી રીતે સમજાવ્યો પણ વાનરે રાજપુત્રને તજી દીધો નહીં. વાઘને કહ્યું કે " હું વિશ્વાસઘાત કરૂં એવો નથી. આ મનુષ્ય મારે વિ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાસે નિદ્રાવશ થયો છે તેને તજી દેવાથી-વિશ્વાસઘાત કરવાથી જરૂર નર્કેજ જવું પડે" આ પ્રમાણે જ્યારે તેને દઢ વિચારવાળો જાણ્યો ત્યારે વાઘ મૌન થઇ બેસી રહ્યા.

અર્ધ રાત્રી વીતી એટલે કુંવર જાગ્યો અને વાનરને કહ્યું કે "તમે હવે સુખેથી મારા ખોળામાં સુઇ જાઓ." વાનર સુતો અને નિદ્રાવશ થયો એટલે વાઘે નીચેથી ગર્જારવ કર્યો અને કુંવરને કહ્યું કે "હે મનુષ્ય તું એ વાનરને મુકી દે. એટલે તેને ભક્ષણ કરી સંતોષ પામીને હું અહીંથી ચાલ્યો જાઉં અને નહીતો તને ભક્ષણ કરીશ" હીનસત્વી રાજપુત્ર માત્ર તેના એક વચનથીજ બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થયો અને વાનરને પોતાના ખોળામાંથી ધકેલી દીધો. "દુર્બુદ્ધિ પુરૂષો આજ રીતે વિશ્વાસ કરે છે અને તેના પાપબંધનો બિલકુલ વિચાર કરતા નથી."

વાનર વાઘના મુખમાં પડયો કે તરતજ તેનું મુખ ફાડી ફાળ મારીને બહાર નીકળ્યો અને રૂદન કરવા લાગ્યો. વાઘે તેને હસીને પુછયું કે" તારો બચાવ થયો છતાં તું શામાટે રૂદન કરે છે?" તેણે કહ્યું કે 'આ વિશ્વાસઘાતી મનુષ્યની શી ગતિ થશે તેનો વિચાર આવવાથી હું રૂદન કરૂંછુ વળી કહું છું કે મારી પેઠે જે પોતાની જાતિને, કુળને, સમૂહને છોડી હલકી જાતિની સાથે સંબંધ જોડીને રાચે છે તેની છેવટે આ ગતિજ થાય છે. હું પશુ એ મનુષ્ય, મારે ને એને પ્રીતી શી, તે છતાં મેં વિજાતીય સાથે પ્રીતી કરી તો તેનું મને આવું ફળ મળ્યું."

આ વાઘ અને વાનર બન્ને દેવ હતા અને તે રાજપુત્રની પરિક્ષા કરવા સારૂ રૂપ બદલીને આવ્યા હતા. વાનરે ત્યાંથી ચાલતાં જતાં રાજપુત્રને ગાંડો કરી મુકયો એટલે તે " વિશમેરા " "વિશમેરા " બોલતો વનમાં ભટકવા લાગ્યો.

સંપૂર્ણ

संबोधसत्तरी.

અનુસંધાન પૃષ્ટ ૧૬૫ થી.

પૂર્વે ૮૯ મી ગાથાના ભાવાર્થમાં મૂળ ગાથાને અનુસારે માંસને વિ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મેં નિગોદીઆ જીવોની ઉત્પત્તિ કહેલી છે. ટીકાકાર કહે છે કે "નીગોદ શબ્દે કરીને બેઇંદ્રી જીવો પણ કહેવાય તેથી માંસમાં બેઇંદ્રી જીવોનીજ ઉત્પત્તિ થાય છે બીજાની નહીં એમ જાણવું. મૂળ ગાથામાં કહ્યા પ્રમાણે નિગોદીયા જીવોની ઉત્પત્તિ હોય તો માંસને પણ અનંતકાયપણું પ્રાપ્ત થાય માટે તે વિચારવા જેવું છે"

કેટલાએક પ્રાણીઓ માઠી સંગતિ વિગેરેના કારણથી પ્રથમ વ્રત નિયમાદિ ગ્રહણ કરેલ હોય છે તેનો ભંગ કરે છે તે વખતે તેમ કરવાથી કેટલું પાપ બંધાય છે તેનો વિચાર કરતા નથી તેને સમજાવવા માટે શાસ્ત્રકાર કહે છે—

आजम्मं जं पावं, बंधइ मिच्छत्तसंजुओ कोइ ।
वयभंगकाउ मणो, बंधइ तं चेव अट्ठगुणं ॥९०॥

અર્થ—મિથ્યાત્વ સંયુક્ત કોઈ પ્રાણી જન્મ પર્યંત જેટલું પાપ બાંધે છે તે કરતાં આઠ ગણું પાપ વ્રત ભંગ કરવાનું મન કરનાર બાંધે. ૯૦.

ભાવાર્થ—વ્રત ભંગ કરવાનું મન કરનાર, મિથ્યાત્વીની જીંદગાની પર્યંતના પાપ કરતાં આઠગણું પાપ બાંધે ત્યારે પછી વ્રત ભંગ કરનાર તો કેટલું પાપ બાંધે તે વિચારવાનું છે. આમાં આશય એવો રહેલો છે કે વ્રત ગ્રહણ કર્યા પછી તેનો ભંગ કરવો તે પ્રણામની અત્યંત કલુષતા થયા વિના બનતુ નથી તેથી તેને મિથ્યાત્વી કરતાં વિશેષ કર્મબંધ થાય છે. એક વેપારીને લેણદારને ના કહેવાનો પ્રસંગ આવે અને "નહીં આપું" એવી ચોખ્ખી ના કહે તે નિરંતરના દીવાળીયા કરતાં કેટલી બધી વિશેષ નિઃશંકતાનું પરિણામ છે તેનું અનુમાન વિચારવાથી આ વાતનું પણ અનુમાન સમજી શકાશે. આટલા માટેજ શાસ્ત્રમાં કહેલું છે કે વ્રત ગ્રહણ કરવું શીયાળની જેમ અને પાળવું સિંહની જેમ. એટલે વ્રત ગ્રહણ કરતી વખત શિયાળ સદૃશ કાયરપણું બતાવવું. પરંતુ ગ્રહણ કર્યા પછી પાળવામાં તો સિંહની જેવું શૂરવીરપણું બતાવવું. પ્રાણ ત્યાગે પણ વ્રત ભંગ ન કરવો. એક જગ્યાએ કહ્યું છે કે—પ્રાણ ત્યાગ કરવો તે શ્રેષ્ઠ છે પણ વ્રતનો ભંગ કરવો તે શ્રેષ્ઠ નથી. કેમકે પ્રાણ ત્યાગ કરતાં તો ક્ષણ માત્રજ દુઃખ થાય છે પરંતુ વ્રત ખંડન કરવાથી તો નર્કે જવું પડે છે તેથી [illegible] પર્યંત દુઃખ ભોગવવું પડે છે.

ઉપરની વાત તો ગ્રહસ્થને માટે કહી હવે મુનિને માટે કહે છે—

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મુનિના પાંચ મહાવ્રતમાં ચતુર્થ વ્રતની મુખ્યતા છે. બીજા વ્રતોમાં અતિચાર લાગવાથી અથવા કિંચિત્ ભંગ થવાથી પ્રાયશ્ચિત ગ્રહણાદિકે કરીને તેની શુદ્ધિ થાય છે. પરંતુ ચતુર્થ વ્રતનો ભંગ થવાથી તો ચારિત્રનો મૂળ બીજ વિનાશ પામે છે. શાસ્ત્રકારે બીજા વ્રતને ધાતુ પાત્રની અને ચતુર્થ વ્રતને મુક્તાફળની ઉપમા આપેલી છે. એટલે ધાતુપાત્રનો વિનાશ થયે તેને ગાળીને ફરીને પાછો હતો તેવો ઘાટ કરી શકાય છે પણ પરંતુ મોતી ભાગ્યું તો કદાપી કાળે સાબુત થતું નથી. તેથી ચતુર્થ વ્રત જે બ્રહ્મચર્ય તેની વિશેષતા છે. તેનો ભંગ કરનાર કેટલું પાપ બાંધે તે બતાવવા માટે શાસ્ત્રકાર બે ગાથાવડે કહે છે——

सयसहस्साण नारीणं, पिट्टं फाडेइ निग्घिणो ।
सत्तट्ठमासिए गब्भे, तप्फडंते निकित्तेइ ॥९१॥
तं तस्स जत्तियं पावं, तं नवगुणिय मेलियं हुज्जा ।
एगित्थिय जोगेण, साहु बंधिज्ज मेहुणओ ॥९२॥

અર્થ—એક લક્ષ ગર્ભવતી સ્ત્રીઓના નિર્દયપણે પેટ ચીરે અને તેમાંથી બહાર આવેલા સાત આઠ માસના તરફડતા ગર્ભને મારી નાખે તે પ્રાણીને જેટલું પાપ લાગે તેને નવગણું કરીએ તેટલું પાપ એક સ્ત્રીના યોગે કરીને મૈથુન સેવન કરવાથી સાધુ બાંધે.

ભાવાર્થ-મુનિને વ્રત ભંગ કરીને મૈથુન સેવન કરવું તે અત્યંત પ્રાણાંત બગડ્યા શિવાય બને એવું નથી. અને તેથી કર્મ બંધ અત્યંત થાય એ સંભાવિતજ છે.

એવા વ્રત ભંગ કરનારની પાસે વ્રત નિયમાદિ ગ્રહણ કરવાની પણ શાસ્ત્રમાં આજ્ઞા નથી. તે સંબંધમાં કહ્યું છે કે—

अखंडिअ चारित्तो, वयधारी जो व होइ गेहत्थो
तस्स सगासे दंसण, वयगहणं सोहि करणं च ॥९३॥

અર્થ—અખંડ ચારિત્રવંત મુનિ અથવા વ્રતધારી ગ્રહસ્થ હોય તેની સમીપે સમકિત તથા વ્રત ગ્રહણ કરવું અને આલોયણ લેવી. ૯૩.

ભાવાર્થ-કેટલાએક દુરાગ્રહિઓ જતિ વિગેરેના ભક્ત જતિ વિગેરેનું માન વધારવા માટે તેની પાસે પચ્ચખ્ખાણ લેવા વાસક્ષેપ નખાવવો વિગેરે કરે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરાવે છે. પરંતુ શાસ્ત્રમાં તેને માટે શું કહેલું છે તેનો વિચાર કરતા નથી ઉપરની ગાથામાં સ્પષ્ટ પણે કહ્યું છે કે અખંડ ચારિત્રવંતની પાસે સમકિત વ્રત તથા આલોયણ લેવી અને તેનો યોગ ન હોય તો વ્રતધારી ગૃહસ્થની પાસે ગ્રહણ કરવું પરંતુ પ્રત્યક્ષ વ્રતખંડન કરનારાઓ ની પાસે ગ્રહણ કરવું નહીં જેઓ પોતે વ્રત રહિત છે તેઓ બીજાને વ્રતગ્રહણ કરાવે એ કેવીલુંજ વિપરીત છે. કેમકે દરિદ્રી માણસ બીજાને શી રીતે દ્રવ્યદાન કરી શકવાનો હતો? હાલના જતિઓ પોતે વ્રતખંડન કરનારા હોય છે એટલુંજ નહીં પણ કેટલાકનો વ્રત ધારી શ્રાવકના કે મુનિ મહારાજના દ્વેષી હોય છે અને પોતે ધર્મ ગુરૂપણાનું મિથ્યા ડોળ ઘાલનારા હોય છે તેમને વિચાર કરવાની જરૂર છે કે ધર્મ ગુરૂ પણું કાંઇ વંશ પરંપરા ચાલ્યું આવે તેવું નથી તે તો ગુણના સમૂહથીજ પ્રાપ્ત થા- ય તેવું છે. વળી પાસે દ્રવ્ય સમૂહ શિવાય મોટી પેઢી માંડીને બેસે અને મોટો વેપારી છું એમ કહે પણ તેથી કાંઇ વેપાર ચાલી શકે નહીં. માટે એવું ખોટું દાંભીકપણું ધારણ ન કરતાં ગુણીજનોના દાસ તરિકે વર્તવું, ગુણીનું બહુમાન કરવું તેમની પ્રશંસા કરવી, પોતાના આત્માને નિર્ગુણી સમજવો અને અંતઃકરણ પુર્વક (ઉપરથી શ્રાવકોને ભોળવવા માટે નહીં) આત્મ નિંદા કરવી એ તેઓનું કર્તવ્ય છે. એમ કરવાથી કાંઇકપણ ગુણ- ની પ્રાપ્તિ ભાગ્ય યોગ હશેતો થશે અને વખતપર શુભ પરિણામની વૃદ્ધિ થશે તો ફરીને વ્રતગ્રહણ કરવાથી આત્માનું પણ કલ્યાણ થશે.

(અપૂર્ણ.)

એક પ્રશ્ન.

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશના અધિપતિ સાહેબ !

શુકરવારના તેહેવાર ઉપર શ્રી અમદાવાદમાં શ્રાવક સમુદાયના આ- ગેવાન ગ્રહસ્થો મળવાના હતા એવું તમે લખતા હતા પરંતુ હજુ સુધી તેને માટે આમંત્રણ પત્રો બહાર પડ્યા નથી તેથી બાર વર્ષે મળનારી મીટીંગ પણ બંધ રહી કે શું? આ બાબતનો ખુલાસો આપના ગ્રાહક વર્ગને જણવા માટે પ્રગટ કરશો.

ઉત્તર—એ બાબતનો ખુલાસો શ્રી અમદાવાદ શેઠ આણંદજી કલ્યા- ણજીના વહીવટ કરનાર પ્રતિનિધિ સાહેબો તરફ પત્ર લખીને મંગાવવો. મીટીંગ મેળવવી કે ન મેળવવી તે એઓ સાહેબની મુનસફી ઉપર રહેલ છે.

તંત્રી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

चरचापत्र.

(જૈનધર્મી ભાઇઓના પ્રમાદથી થતી ધર્મ કાર્યની હાની)

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશના અધિપતિ સાહેબ!

નીચેની હકીકત આપના પ્રસિદ્ધિ પામેલા માસિકમાં દાખલ કરવાની મેહેરબાની કરશો.

"હું મુંબઇથી કરાંચી ગયા વર્ષના ભાદ્રપદ માસમાં ગયેલો હતો ત્યાં આપણું એક ઘર દેરાસર સોલજર બજારમાં છે તેની અંદર મૂળનાયકજી શ્રી શામળાપાર્શ્વનાથજી છે અને બે બાજુ શ્વેત વર્ણના બે જિન બિંબ છે. તે દેરાસરજીના સમીપ ભાગમાં માત્ર એક પાટણના શ્રાવકભાઇની દુકાન છે અને તે સારી રીતે દેરાસરજીની સાર સંભાળ રાખે છે. સોલજર બજારમાં બીજા કોઇ શ્રાવકભાઇ રહેતા નથી. કરાંચી બંદરમાં વસ્તી ચાર ભાગે વેંચાયેલી છે. સોલજર બજાર, સદર બજાર, રણછોડજીની લેન અને કરાંચી શેહેર. શ્રાવક ભાઇઓની વિશેષ વસ્તી રણછોડજીની લેનમાં છે. તેને સોલજર બજાર દૂર પડતી દર્શન કરવા જવાનું પણ મુશ્કેલ જણાવાથી તેઓએ મળીને દેશ પરદેશથી ટીપ કરી લાવીને પોતાને અનુકૂળ પડતી જગ્યાએ એક જિન મંદીર શિખરબંધ રૂ.૧૫૦૦૦) ખરચીને બંધાવ્યું છે. તે દેરાસરજી બહુ વખતથી તૈયાર થયેલું છે. હવે માત્ર સોલજર બજારમાંથી પ્રતિમાજી લાવીને શુભ મુહૂર્તે તેમાં પ્રતિષ્ઠિત કરવાનુંજ બાકીમાં છે. અહીંના શ્રાવકભાઇઓમાં જેઓ મુખ્ય મુખ્ય આગેવાન હતા તેમાંના કેટલાએક ગુજરી ગયા છે અને જેઓ હાલમાં આગેવાન છે તેમનામાં ન્યાત જાતની તેમજ અંદર અંદરની બીજી ખટપટો વિશેષ હોવાથી તેઓ નવા દેરાસરજીમાં પ્રતિષ્ઠા કરવાનું સંભારતા પણ નથી, તૈયાર થયેલા દેરાસરની કોઇ સંભાળ પણ લેતું નથી અને તેથી એક દેવ વિમાન સરખા જિન મંદીરમાં બગાડ થતો જાય છે તેમજ મિથ્યા દ્રષ્ટીઓ પણ જૈનીઓની હાંસી કરે છે. તો તે વાત સર્વે જૈન બંધુઓને શરમ લગાડે તેવી છે. માટે શ્રી કરાંચીના શ્રાવક સમુદાયને મારી નમ્રતા પૂર્વક વિનતી છે કે-તેમણે આ બાબતમાં કોઇ પ્રકારનો વાંધો લાવવો ન જોઇએ અને પોતાના આગળ પાછળના જે વાંધાઓ હોય તે પણ જેમ પોતાને ત્યાં સારે માઠે અવસરે બાજુપર મુકવામાં આવે છે તેમ આ

For Private And Personal Use Only

કાર્યને તો આત્મહિતનું અને સર્વોત્કૃષ્ટ જાણીને બાજુપરજ મૂકતા જોઇએ. અને વિચારવું જોઇએ કે જેઓ પોતે આવું ધર્મ કાર્ય કરતા નથી અને બીજા કરનાર હોય છે તો તેને કરવા દેતા નથી. કદાપી કોઇ કરે છે તો તેને જશ આવવા દેતા નથી તેઓ કર્મ બંધનના કરનારજ થાય છે માટે આપણાથી બની શકે તો કરવું અને ન બની શકે તો કરનારને તન મન ધ-નથી મદદ કરવી. આ બાબતમાં કોઇ એક જણનું હિત રહેલું નથી પરંતુ આખા કોંગ્રેસના સઘનું હિત રહેલું છે માટે આશા છે કે આ વિનંતી ઉપર તેઓ લક્ષ આપશે. તેમ છતાં જો તેઓ લક્ષ નજ આપે તો આખી જૈન એસોસીએશન ઓફ ઇંડીઆના આગેવાન સદસ્યો પ્રત્યે તેમજ બીજા પણ ઉત્સાહી જૈનબંધુઓ પ્રત્યે વિનંતી છે કે તેમણે આ બાબત હાથપર લઇને જેમ બને તેમ તાકીદે નવા દેરાસરજીમાં પ્રતિષ્ઠા થાય તેમ કરવું જોઇએ. કેટલાએક ઉદાર સદસ્યો પોતે નવા દેરાસરજી બંધાવે છે તો તે કરતાં આમાં કાંઇ ઓછો પુન્ય બંધ નથી. વળી આમાં ખર્ચ પણ કાંઇ વધારે નથી. દેરાસરજી તો તૈયાર છે માત્ર પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ વિગેરેનો ખર્ચ કરવા પુરતોજ ખર્ચ છે. આ કાર્ય બનવાથી લાભ વિશેષ છે કારણ કે આ જિન મંદિર સગવડવાળી જગ્યાએ હોવાથી સર્વે જૈનબંધુઓને દર્શન પૂજન વિગેરેનો નિરંતર લાભ મળી શકશે અને અન્ય મતિઓ પણ હાંસી કરતા અટકશે એટલે એક પંથને બે કાજ થશે. આશા છે કે આ બાબત કોંગ્રેસના સંચાલકો અથવા તો બીજા ઉત્સાહી જૈનબંધુઓ સત્વર હાથપર લેશે અને **શ્રી શામળાપાર્શ્વનાથજીને** નવા તખ્તપર વિરાજમાન કરીને પુન્ય બંધના ભાગીદાર થશે.

[illegible]

એક શ્રાવક.

वर्त्तमान समाचार.

(મહુવામાં દીક્ષા મહોત્સવ.)

મુનિરાજ મહારાજશ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજીના શિષ્ય મુનિ હેમવિજયજી તથા મુનિ ધર્મ વિજયજી આ ચોમાસું શ્રી લીંબડી રહ્યા હતા. તે પ્રસંગે તેમના ઉપદેશથી શ્રાવક ત્રીભુવન રૂપાશ તથા વહરાગ લક્ષ્મીચંદને વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયેલો અને તેમણે દિક્ષા લેવા વિચાર જણાવેલો ત્યારબાદ સદરહૂ મુનિરાજે

ત્યાંથી વિહાર કર્યો અને તે બંને શ્રાવકોને દીક્ષા દેવાનું મુનિ ધર્મવિજયજીની જન્મભૂમિ મહુવા બંદર હોવાથી ત્યાંના શ્રાવક વર્ગે આગ્રહ કર્યો એટલે ત્યાં ઠર્યું. મહુવા શેહેર વેપાર રોજગારનું આબાદાની ભરેલું છે ત્યાં દીક્ષા મહોત્સવ બહુ વર્ષ થયા બીલકુલ થએલ ન હોવાથી ત્યાંના શ્રાવક સમુદાયને બહુજ ઉત્સાહ હતો મુનિ. હંસ વિજયજી. ધર્મવિજયજી તથા દુ-લંભ વિજયજી પોસસુદી. ૧૫ મે મહુવે પધાર્યા તે વખતે ત્યાંના શ્રાવકોએ બહુજ ધામ ધુમથી સામૈયું કર્યું હતું. દીક્ષા લેવા ઇચ્છનારા બંને જણ પણ સાથેજ હતા. દીક્ષાનું મુહુર્ત માહાશુદ ૨ બુધવાર નું હતું. પોસવદ ૧૦ થી અઠ્ઠાઇ મહોત્સવ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. દેરાસરજીમાં સુશોભીત માંડવાની રચના કરી હતી. દરરોજ પૂજા ભણાવી હતી. શ્રીધુળીયાવાળા શેઠ સખારામભાઈ દુલભદાસ આવેલા હોવાથી મહોત્સવની શોભામાં સારી પુર્તિ થઇ હતી. પોસવદ ૧૨ શે વરઘોડા ચડાવીને તેમણે પૂજા ભણાવી હતી. પોસવદ ૧૩ શે બાર વ્રતની પૂજા ભણાવીને ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી કર્યા હતા, પો-સવદ ૧૪ શે છપ્પન દિશા કુમારીકાનો મહોત્સવ કરીને પંચ કલ્યાણની પૂ-જા ભણાવી હતી. પોસવદ ૦)) શે બંને દીક્ષા લેનારાઓના ફુલેકા ચડાવ્યા હતા તે તમામ શ્રાવકોએ તેમજ કેટલાક અન્યમતિઓએ પણ વધાવ્યા હતા. વદ ૧૩ શે મુનિ કમળ વિજયજી તથા પ્રેમવિજયજી આવ્યા હતા અને માહાશુદી ૧ મે મુની. ઉમેદ વિજયજી ગણી બે શિષ્યો સાથે પધાર્યા હતા. મુનીરાજના ઠાણા. ૮ એકઠા થવાથી શ્રાવક વર્ગના ઉત્સાહમાં વૃદ્ધિ થઇ હતી. માહાશુદ ૨ જે દીક્ષાનું મુહુર્ત હોવાથી શુદી ૧ ની રાત્રે આખા શહે-રમાં અમારી પળાવવાનો સાદ પડાવ્યો હતો. મહાજન સર્વેની એકદીલી હોવાથી પ્રેસ, જીન, કારખાના, બંદર તથા તમામ વેપાર બંધ રહ્યો હતો. દરેક ધંધાવાળાઓ પોત પોતાની રાજી ખુશીથી ધંધો બંધ રાખ્યો હતો. આવું અમારી પળાવ્યાનું કોઇપણ વખત બનેલું સ્મરણમાં આવતું નથી. આ વખતનો દીક્ષા લેનારા બંનેજણને જોઇને શેહેરની તમામ વસ્તીના મન ઉલ્લાસયમાન થયા હતા. શુદ ૨ જે સવારના ૭ વાગાથી વરઘોડાની તૈયારી થવા લાગી હતી સાડાદશ વાગે વરઘોડો ચાલ્યો હતો, વરઘોડાની શોભા અવર્ણનીય હતી. બહારગામથી પણ વરઘોડાની તથા મહોત્સવની જોવા માટે પુષ્કળ માણસો આવેલા હતા. વરઘોડાની લંબા-ઇ નજર ન પહોંચે તેટલા વિસ્તારમાં હતી. શેહેરના તમામ શેઠ સાહુકારો

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વરઘોડામાં આવ્યા હતા. દીક્ષા લેનારા બંનેના સંબંધીઓ તરફથી રકમ ખર્ચેલી હતી. ત્રીભુવન કપાસનો ભાઈ લાલચંદ તેની સાથે બેઠા ગાડીમાં ચામર લઈને બેઠો હતો અને વલભની માગીએ વસ્ત્ર પાનની એક છાબ લીધી હતી. બાઈની છાબો લેવાના રૂ ૧૫૦) કોતલના ઘોડાર લેવાના રૂ ૧૫) રથ પાલખી વિગેરેનું ઘી પણ ૨૫) દીક્ષા લેનારને ચામર વિ-જવાના, છત્રી ધરવાના તથા ગાડી હાંકવાના રૂ ૧૨૫) અને સામાનું દાંડો લેવાના રૂ ૪૦) કુલ ગણીને સુમારે રૂ ૬૦૦—૭૦૦ ઉપજ્યા હતા. વર્ષી-દાન દેવામાં પુષ્કળ પૈસા ઉછાળવામાં આવ્યા હતા. સંઘ તરફથી આવેલા ઉપરાંત લોકો તરફથી પણ સારી રકમ નાખવામાં આવી હતી. વરઘોડા આખા શહેરમાં ફરીને એક વાગતે શહેરથી દૂર એક વાડ પાસે આવ્યો હતો ત્યાં એક વડલા નીચે ગણી કમળવિજયજીના હાથથી દીક્ષા આપવા-માં આવી હતી. નામ સ્થાપના મુની. હેમવિજયજીના શિષ્ય મુની. ત્રિલો-કવિજય (ત્રીભુવન) તથા વિનોદવિજય (વલભ) એ પ્રમાણે કરવામાં આવી હતી. દીક્ષા લેનારના સંબંધીઓ લીંબડી, વઢવાણ તથા વાંકાનેર વિગેરેથી આવ્યા હતા તેમણે પણ યથાશક્તિ સારો ખર્ચ કર્યો હતો. દેશી પરદેશી સુમારે પંદર હજાર માણસ વરઘોડામાં એકઠું મળ્યું હતું. દીક્ષા લેવાના સમયેજ પાંચ શ્રાવકોએ સજોડે ચતુર્થ વ્રત ઉચર્યું હતું અને વીશ બાઈ-ઓએ વીશસ્થાનકની ઓળી ઉચ્ચરી હતી.

દીક્ષા લીધા પછી પાઠ ભણતાં માસ્તર અભેચંદ ચુનીલાલ ([illegible] [illegible] અને દીક્ષા લેનાર ત્રીભુવનના ભાઈ) ના ઘરમાં આ-વીને રહ્યા હતા. ત્યાં દીક્ષા લેનારના સંબંધીઓ તરફથી [illegible] [illegible] આવ્યો હતો [illegible] આનંદપૂર્વક ગામમાં પધાર્યા હતા.

ગણી કમળવિજયજીના પ્રયાસથી લોકો તથા વર્ગોના [illegible] થયો હતો અને બહુ દીવસની ભુખાસ મટી જઈને એક સારી [illegible] બન્યું હતું.

બહુ વર્ષે આવો મોટો મહોત્સવ થવાથી અને સર્વે બાઈઓના શ્રદ્ધા પામતા ઉત્સાહને શોભા વિશેષ આવવાથી જૈનમાર્ગની બહુજ ઉન્નતિ થઈ છે. આવા મહોત્સવમાં વિશેષ પ્રકારે ભાગ લેનારે પુન્યબંધ પણ વિશેષ કર્યો છે માટે સર્વે જૈનબંધુઓએ ધર્મ સબંધી મહોત્સવમાં યથાશક્તિ ભાગ લેવો એવી અમારી પ્રાર્થના છે.

[illegible].

For Private And Personal Use Only